

Notițe bibliografice

subliniază câteva repere privind izvorul lecturilor zilnice ale Sfântului și totodată despre polemica triadologică, despre adevărata theologisire ce se dăruiește „numai acelor care au primit adevărata înțelegere de la Duhul” (p. 193), care vine numai din experiența harului Duhului Sfânt, despre structura tripartită a sufletului, pericardul inimii lăuntrice prin partea rațională, poftitoare și irascibilă care trebuie să conducă spre „simțirea mai presus de simțire”, tema îndumnezeirii, concluzionând cu posteritatea Sfântului în tradiția ortodoxă.

Drd. Silviu Ciută

Nicolae Cabasila, *Cuvântări teologice: la Iezechiel – Hristos – Fecioara Maria, Scrieri I, studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2010, 236 p., ISBN: 978-973-7859-66-2*

După ce secolul IV a fost unul prin excelență închinat teologic deopotrivă hristologiei și mariologiei, secolul XIV nu putea să fie altfel. Nume precum Grigore Palama, Teofan al Niceei sau Nicolae Cabasila sunt tot atâtea personalități care au purtat un dialog teologic constructiv cu umaniștii epocii lor. Ultimul dintre ei, Nicolae Cabasila-Chamaetos, redevabil umanist isihast, laic, autor al unei spiritualități de factură liturgică și sacramentale, reprezentate de arhicunoscutele tratate *Viața în Hristos* și *Tâlcuirea dumnezeieștii Liturghii*, în aceeași tradiție, a vrut să le prezinte acestora mariologia drept „antropologie ideală integrală”, făcându-se astfel prin cuvântările sale „profetul adevăratului umanism”. Dacă în sec IV, în tumultul ereziilor și a asalturilor barbare, Grigorie din Nazianz avea să inspire prin *Cuvântările teologice* vreme de un mileniu o cultură *triadocentrică*, Nicolae Cabasila prin câteva cicluri de *Discursuri teologice*, în declinul tot mai vizibil al unei lumi în agonie, aducea mesajul unui „umanism hristo-mario-centric”. Volumul de față face obiectul traducerii în limba română a nouă *Discursuri teologice* (șase dintre ele pentru prima dată într-o limbă modernă) strâns legate prin tematică de *Viața în Hristos*. Unele probabil rostite într-un context liturgic, ne prezintă o altă latură a lui Cabasila: cea de predicator laic bizantin. Adevărate tratate în formă oratorică, cele nouă *Discursuri* alcătuiesc trei „trilogii”: – o trilogie *profetic-hristologică* care cuprinde trei exegeze tipologice ale viziunii inaugurale ale profetului Iezechiel ca prefigurări ale lui Hristos și Bisericii Sale; – o trilogie *hristologic-soteriologică* alcătuită din două discursuri la Pătimirile lui Hristos și unul la Înălțarea Lui; – o trilogie *mariologică* formată din trei discursuri la Nașterea, Buna Vestire și Adormirea Maicii Domnului. Astfel, moștenirea teologică cabasiliană desprinsă din *Discursurile* sale e aceea că mariologia poate fi înțeleasă numai dacă o punem lângă „hristocentrismul” viziunii sale: Maica Domnului e dependentă de Hristos, dar inseparabilă și necesară pentru El astfel că între mariologie și hristologie există o unitate ce se revelează în doi poli ai aceluiași mister al întrupării/îndumnezeirii. Criticat sau ignorat fără a fi măcar citit chiar de teologi ortodocși care s-au baricadat într-o atitudine de suspiciune sau de indiferență ostilă față de un Cabasila „catolicizant”, traducătorul român dorește să restituie adevărata poziție teologică operei cabasiliene în spiritul și continuitatea unor teologi precum Dumitru Stăniloae sau Panayotis Nellas.

Pr. drd. Crișan Cătălin